

TULAREMİ

1988-2010

Dr. Suna Gedikoğlu

Türk Mikrobiyoloji Kongresi düzenleme kurulunun değerli üyeleri ve kıymetli kongre katılımcıları;

- Elimde olmayan bir neden ile kongreye katılamadığım için üzgünüm
- Bu toplantıda emekli ve kıdemli bir öğretim üyesi olarak deneyimlerimi paylaşmayı arzu etmiştim
- Katılamamakla beraber önemli gördüğüm bazı noktaları sunumun sonunda özetlemek isterim
- Başarılı bir kongre ve toplantı olması dileği ile...

Bursa'da tularemi

- ❑ Bursa Karacabey Hara'sında 1987 yılı sonbahar aylarında 40-50 olgu ile başlayan salgın bir süre tanı alamamış, medyada "Uzay Hastalığı" adı ile yer almıştır
- ❑ Sağlık Müdürlüğü'nün talebi ile Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Anabilim Dalı tarafından yörede inceleme başlatılmıştır
- ❑ Olguların çoğunluğunun, ateş ve boğaz ağrısı ile başladığı, ardından submandibuler bölgede şişlik ve akıntı ile devam ettiği, kullanılan çeşitli ilaçlara yanıt alınamadığı bilgisi alınmıştır

- ❑ Yöre halkı ile yapılan görüşmeler;
  - ❑ Yaz aylarından itibaren kemirici sayısının çok arttığı
  - ❑ Sonbahar yağmurlarının da alışılardan fazla olduğu öğrenilmiş
- ❑ Tarım İl Müdürlüğü ise;
  - ❑ kemirici sayısındaki artışı, yaz aylarında yapılan süne mücadelesine bağlamıştır
- ❑ Hara dışında, yöredeki değişik yerleşim alanlarında da olguların görülmesi nedeniyle, bu bölgelerde ziyaret edilmiş
- ❑ Uygun görülen hastalar yatırılmış ve çeşitli örnekler alınarak olası etken araştırılmaya başlanmıştır

❑ Ön tanılar içinde tularemi ilk sıralarda yer aldığı için, *F tularensis* izolasyonu için özel bir çaba gösterilmiştir

❑ Yüzlerce hasta ve çevre örneği, binlerce pasajdan sonra; yatmakta olan yaşlı bir hastanın lenf nodu aspiratından izole edilen bakteri, gerekli tanısal işlemlerin ardından *F tularensis* olarak isimlendirilmiştir

❑ izole edilen bakteriden hazırlanan antijen ile;
hasta ve kontrol serumları;

❑ tüp aglütinasyonu

❑ mikroaglütinasyon (MA)

❑ IFAT

❑ ELISA

yöntemleri ile çalışılmıştır

❑ *F tularensis*'in *Brucella* spp ve *Yersinia enterocolitica* ile minör serolojik yakınlığı olması nedeni ile olgularımıza ait serumlar; bu yönden de değerlendirilmiştir

❑ Tüm çalışmaların sonunda MA yönteminin; literatüre de paralel olarak kolay, ucuz ve güvenilir bir yöntem olduğu kanısına varılmıştır. Bu nedenle, sonraki çalışmalara MA yöntemi ile devam edilmiştir

BURSA'DA TULAREMİ

1988 ⇒ Bursa-Karacabey civarında başlayan salgın aralıklarla devam etmiştir

Bursa Sağlık Müdürlüğü kayıtlarına göre 1988-2002 arasında olgu sayısı ≈ 1115

1997 ⇒ Ankara-Ayaş

1998 ⇒ Bilecik

1999 ⇒ Samsun ... .. ve değişik yörelerde olgular görülmeye başlanmıştır

UÜTF Mikrobiyoloji AD *F tularensis* pozitif MA sonuçları

Bursa	11.1988-06.2004	372
Bilecik	04.1998	21
Samsun-Havza	12.1999	34
Yalova	04.2000	22
Düzce	05.2000	21
Sinop	10.2000	27
Sinop	05.2001	13
Bolu-Gerede	09.2001	21
Samsun	12.2001...	15
Balıkesir-Manyas	01-02.2002	16
Kars	02.2004...	36
Zonguldak	04.2004	37
Amasya	11.2004...	10
Mudanya-Yörükali K	12.2004	36
Gölcük	01.2005	95

Toplam

776

... devam ediyor

2005 yılı başından itibaren C grubu bildirimi zorunlu hastalıklar arasında yer almaktadır

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
Bulaşıcı Hastalıkların İzlen ve Bildirim Sistemi
STANDART TANIL, SÜREYANIS VE LABORATUVAR REHBERİ-2004

BULAŞICI HASTALIKLARIN İHBARI VE BİLDİRİM SİSTEMİ

GRUP C HASTALIKLAR LABORATUVAR REHBERİ

HASTALIK	SAYFA
c03 EKİNOKOKKOZ	236
c04 HAEMOPHILUS INFLUENZA TİP B [Hib] MENENJİTİ	238
c05 INFLUENZA [grip]	240
c06 KALA-AZAR [visceral leishmaniasis]	242
c08 LEYONER HASTALIĞI	244
c10 LEPTOSPIROZ	246
c12 ŞİSTOZOMİYAZ	248
c13 TOKSOPLAZMOZ	249
c15 TULAREMİ	251

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
Bulaşıcı Hastalıkların İzlen ve Bildirim Sistemi
STANDART TANIL, SÜREYANIS VE LABORATUVAR REHBERİ-2004

Gerekli minimum biyogüvenlik düzeyi:

Biyogüvenlik Düzeyi 2 (BSL-2) (P2)

[NOT: *F.tularensis* laboratuvar kaynaklı enfeksiyonların en sık nedenleri arasında yer alır. Yüksek aerosol bulaş potansiyeli nedeniyle *F.tularensis* izolasyon ve identifikasyonunu gerçekleştirecek laboratuvar minimum BSL2 güvenlik standardına sahip olmalı ve tüm işlemler Class IIA Biyogüvenlik Kabini'nde yapılmalıdır! Santrifüj işlemleri için kesinlikle kapak-kilit sistemli santrifüj kullanılmalı, santrifüj sonrasında tüplerin kapakları min 2-3 dk bekledikten sonra açılmalıdır! Ağız ağzıyla pipetaj yapılmamalı, mekanik pipetleme aygıtları kullanılmalıdır! Tüm işlemler esnasında eldiven giyilmelidir!]

Referans Laboratuvarı:

Uludağ Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları AD, Tularemi Referans Laboratuvarı
(Tel: 0 224 442-8400)

UÜTF Mikrobiyoloji AD Tularemi Referans Laboratuvarı *F tularensis* MA sonuçları

İLLER	TOPLAM ÇALIŞILAN	1/160 ve ↑ OLGULAR
SAMSUN	565	123
SİNOP	84	32
KASTAMONU	160	41
BOLU	75	21
GÖLCÜK	139	32
SAKARYA	270	81
KOCAELİ	348	127
DÜZCE	37	13
EDİRNE	9	7
ZONGULDAK	184	59
BARTIN	29	12

UÜTF Mikrobiyoloji AD Tularemi Referans Laboratuvarı *F tularensis* MA sonuçları

İLLER	TOPLAM ÇALIŞILAN	1/160 ve ↑ OLGULAR
BANDIRMA	38	16
KONYA	150	43
TOKAT	80	23
AMASYA	120	49
ÇORUM	134	54
ANKARA	108	24
KARS	84	14
ARDAHAN	30	17
ORDU	15	7
BALIKESİR	410	104
BURSA (Mustafakemalpaşa)	400	105

UÜTF Mikrobiyoloji AD Tularemi Referans Laboratuvarı *F tularensis* MA sonuçları

İLLER	TOPLAM ÇALIŞILAN	1/160 ve ↑ OLGULAR
ANTALYA	2	1
BATMAN	4	1
ÇANKIRI	11	4
İSTANBUL	10	1
KAYSERİ	13	2
MUŞ	6	2
ŞANLIURFA	3	1
TATVAN	6	4
VAN	6	2
DİĞER 11 İL	25	-
GENEL TOPLAM	3555	1022

	OLASI POZİTİF OLGU SAYILARI
Aralık 1988 - 2004	776
Ocak 2005 - 2010	1022
TOPLAM	1798

YORUM

❑ Soru: Olgu sayıları gerçekçi midir?

❑ Yanıt: Tartışılması gerekir

❑ Mevcut sistem gereği olgu irdelemesi yapılamamaktadır

❑ 1/160 titre üstü değerlendirilmiş, oysaki tek serum örneği gelen erken olgularda negatif – 1/80 arasında değerlerde yanlış negatif olarak değerlendirilmiş olabilir

❑ Yani olgu sayısı daha fazla olabilir

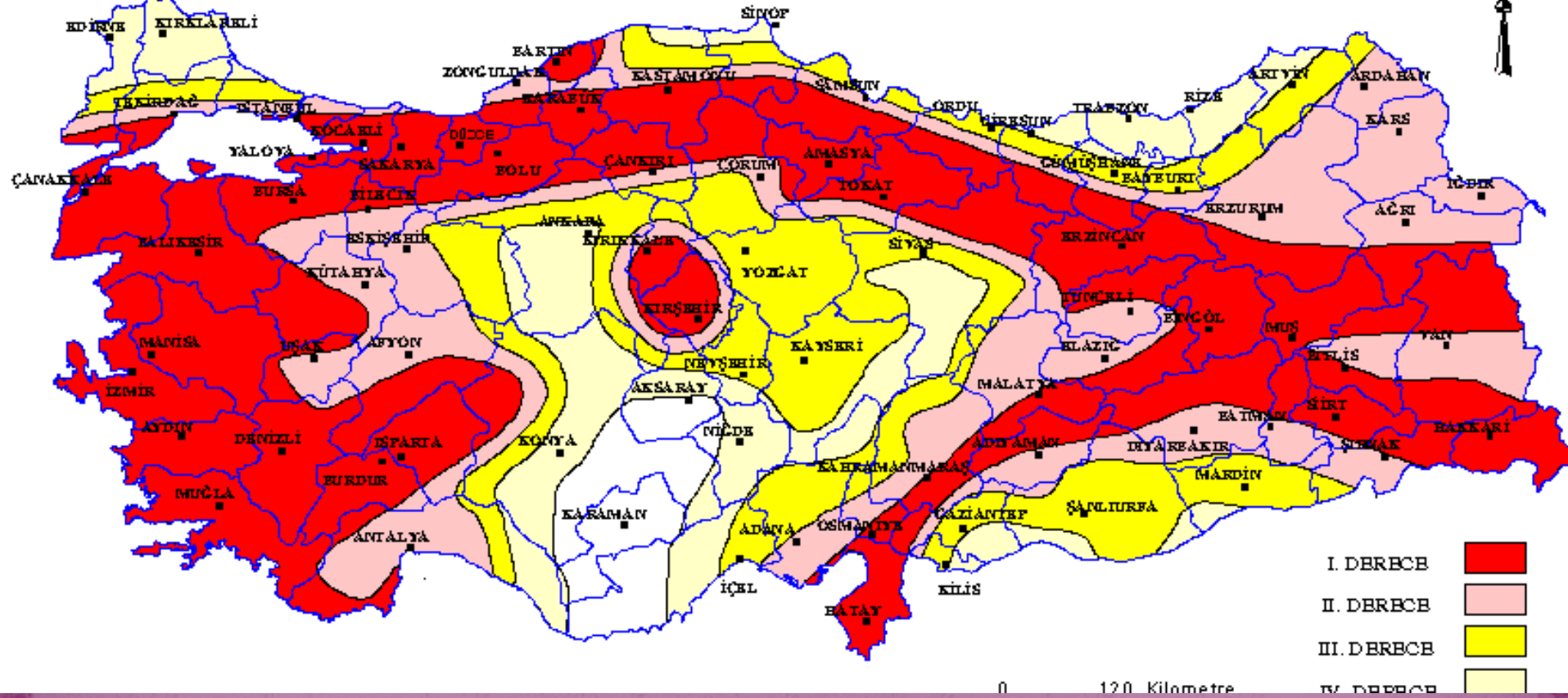
İLLER ARASI DAĞILIM

- ❑ ABD'de büyük San Francisco depreminden sonra tularemi olguları görülmeye başlamıştır
- ❑ Yurdumuzda, 1999 büyük depreminden sonra Yalova, Düzce, Bolu ... görülmeye başlamıştır
- ❑ İllerin harita üzerindeki dağılımına bakıldığında; kuzey anadolu fay hattı ile uyumu ???

DEPREM BÖLGELERİ HARİTASI*

ÖNERİLER

- ❑ Tularemi hastalığının, önemli bir halk sağlığı sorunu olduğu unutulmamalıdır
- ❑ İl merkezlerini değil, kırsal kesimin sorunudur
- ❑ Uzmanlık alanımızın önemli bir uzantısı olan halk sağlığına katkı için erken tanı ve tedavinin önemi unutulmamalıdır
- ❑ Elbette güncel tanı yöntemleri ve ileri çalışmalar yapılacaktır

ÖNERİLER

- ANCAK ÖNCELİKLİ GÖREVİMİZİN;
- HALKA EN ÇABUK VE UCUZ OLARAK SONUÇ VERİLMESİ OLDUĞU UNUTULMAMALIDIR